

According to the results of the study, it can be concluded that non-formal education in Ukraine is only on the path of development. Its most active development is observed in out-of-school education institutions, which are not always available and have no connection with secondary education institutions. At the same time, teachers are not ready to introduce the components of non-formal education into the school system, because there is not enough theoretical base and experience in this area. Training of future teachers does not provide a sufficient level of competences in the field of non-formal education of pupils.

This proves the need for research and development of non-formal education in Ukrainian schools.

Key words: *non-formal education, pupils, training of future teachers, formal education.*

УДК 378

Ольга Мороз

Житомирський базовий
фармацевтичний фаховий коледж
ORCID ID 0000-0002-5099-335X

Жанна Осінська

Житомирський базовий
фармацевтичний фаховий коледж
ORCID ID 0000-0001-9069-7240

Оксана Плохотнюк

Житомирський базовий
фармацевтичний фаховий коледж
ORCID ID 0000-0002-9737-5209

Ірина Процюк

Житомирський базовий
фармацевтичний фаховий коледж
ORCID ID 0000-0001-9687-2361
DOI 10.24139/2312-5993/2021.02/329-340

ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ НА ЗАСАДАХ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВНОГО ПІДХОДУ

У статті обґрунтовано перспективи застосування практико-орієнтованого підходу в системі професійної підготовки майбутніх фармацевтів. Розкрито сутність практико-орієнтованого навчання як засобу формування технологічних умінь здобувачів освіти. Установлено, що практико-орієнтований підхід спрямований на створення умов, які сприяють формуванню в майбутніх фармацевтів необхідного мінімуму професійних умінь, навичок і досвіду практичної діяльності, а також на надбання системи теоретичних знань, що набуваються протягом лекційних занять.

Ключові слова: *професійна підготовка, професійна компетентність, технологічні вміння, практико-орієнтований підхід, фармацевт, технологія ліків.*

Постановка проблеми. У Концепції розвитку вищої медичної освіти (Концепція розвитку вищої медичної освіти, 2008), акцентовано увагу на тому, що нині необхідно здійснювати професійну підготовку мобільних, компетентних фахівців, які будуть конкурентоспроможними на ринку

праці. Фармацевтична галузь є специфічною сферою діяльності, якість продукції якої залежить від професіоналізму персоналу, його набутих знань, умінь, навичок. Саме в цьому контексті посилюються вимоги до підготовки освіченого, творчого фахівця, зорієнтованого на особистісний та професійний саморозвиток, а також озброєння майбутніх фахівців фармації певним набором професійних знань, умінь та навичок і формування на цій основі в нього професійної компетентності.

У зв'язку з вищенаведеним стає актуальною проблема формування технологічних умінь як невід'ємної складової професійної компетентності майбутніх фармацевтів.

Аналіз актуальних досліджень. Професійна підготовка майбутніх фахівців фармацевтичної галузі ґрунтується на нормативно-правових документах, які регламентують освітній процес медичних, фармацевтичних закладів вищої освіти, зокрема: Законах України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014), «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (2018), а також Концепції розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України на 2010-2020 рр, Етичному кодексі фармацевтичних працівників України (2010), міжнародних стандартах, настановах, фармацевтичних практиках Всесвітньої організації охорони здоров'я та Міжнародної фармацевтичної федерації та ін..

Питання професійної підготовки майбутніх фахівців розглянуті в наукових працях М. Васильєвої, О. Коваленко, М. Лазарева, В. Лозової, П. Лузана, В. Манько, Н. Ничкало, О. Романовського, В. Свистун та ін.

Особливості впровадження практико-орієнтованого підходу в підготовці фахівців різних галузей і напрямів вивчали Р. Аджимулаєва, О. Горелов, С. Грищенко, Н. Кисель, М. Корешкова, О. Котикова, І. Міщерякова, Н. Матюшенко, І. Мінервин, С. Абрамова, Є. Бояров, О. Ломов та ін. Практико-орієнтоване навчання стало предметом наукового інтересу низки зарубіжних дослідників, а саме: С. Бобраков (Німеччина), Ю. Новікова (Великобританія), Л. Павлова (Швеція) та ін.

Мета статті – обґрунтувати й визначити ефективність форм і методів формування технологічних умінь майбутніх фармацевтів на засадах практико-орієнтованого підходу.

Методи дослідження. Досягнення мети передбачало застосування низки методів: теоретичні – вивчення вітчизняної та зарубіжної психолого-педагогічної, методичної, фахової літератури з проблеми дослідження; аналіз та узагальнення досвіду вирішення проблеми формування технологічних умінь майбутніх фармацевтів, навчальних і навчально-

методичних посібників у фармацевтичній галузі; аналіз дидактичних можливостей технологій, які використовуються в освітньому процесі професійної підготовки фармацевтів; емпіричні – анкетування, бесіди, тестування, опитування, проведення педагогічного експерименту щодо формування технологічних умінь у процесі вивчення навчальної дисципліни «Технологія ліків»; інтерпретація, кількісний і якісний аналіз отриманих результатів експериментального навчання.

Виклад основного матеріалу. Освітня програма відображає змістово-реалізаційні аспекти освітньо-кваліфікаційної характеристики зі спеціальності. У ній визначено нормативний зміст навчання, встановлено вимоги до змісту, обсягу та рівня освітньої і професійної підготовки фахівців відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня певної спеціальності. Дана програма містить цикли: гуманітарної й соціально-економічної підготовки (освітня та професійна орієнтація); природничо-наукової підготовки; професійної та практичної підготовки.

Зокрема, О. Пометун зазначає, що трансформація змісту освіти визначається насамперед принципово іншим підходом до її відбору і структурування, які мають бути підпорядковані кінцевому результату освітнього процесу – набуття компетентностей. Будь-яка практика – це впорядкована сукупність реальних дій, знань, навичок і вмінь, сконцентрованих у певних точках соціального простору в межах виконання людиною конкретних соціальних ролей. С. Гончаренко визначає практику як зумовлену специфікою буття цілеспрямованою, чуттєво-предметною діяльністю людей, змістом якої є перетворення природи і суспільства, специфічно людською формою життєдіяльності, способом буття людини в світі (Пометун, 2005, с. 218). Тільки оволодіваючи набором практичних дій, необхідних під час виконання професійних завдань, майбутній фахівець набуває компетентності та професіоналізму.

Практика, як складова частина основної освітньої програми і як вид навчальної роботи, спрямована на закріплення теоретичних і практичних знань, отриманих здобувачами освіти у процесі навчання, набуття й удосконалення ними практичних умінь і навичок з обраної спеціальності, напряду.

Методологія практико-орієнтованого підходу спирається на дослідження різноманітних практик навчання та виховання й забезпечується перебігом від пізнання теоретичних конструкцій соціальних явищ до конкретного дослідження самої реальності. Вона поєднує сутнісний підхід із описом конкретних явищ, соціальною структурою і діяльністю конкретних персон. У контексті практико-орієнтованого підходу

технологічні вміння виступають провідними під час виконання професійних завдань. У практико-орієнтованому підході проявляється взаємообумовленість через трансляцію практичного знання, його форму і зміст, у яких об'єктивовано й акумульовано індивідуальний досвід виконання професійних завдань засобами діяльності у професійний досвід.

Зазначимо, що практико-орієнтований підхід передбачає вивчення традиційних для вітчизняної освіти фундаментальних наук у поєднанні з практичними дисциплінами на основі реалізації низки принципів, а саме: забезпечення гнучкості й динамічності оновлення освітньо-професійних програм в цілому та окремими частинами (блоками); реалізація академічної мобільності, академічних свобод у системі післядипломної освіти; модульність програм і навчальних дисциплін; використання різних форм і методів роботи зі слухачами курсів підвищення кваліфікації; побудова цілісного освітнього середовища, представленого трьома вимірами: навчальним, освітньо-рефлексивним і соціально-практичним. Безумовно, практико-орієнтований підхід спрямований на надбання не тільки знань, але й умінь, навичок і досвіду практичної діяльності. Даний підхід описаний у наукових працях багатьох вітчизняних і зарубіжних учених: Н. Басалаєвої, О. Бірченко, А. Вербицького, Н. Житник, О. Котикової та інших. Методологічні, теоретичні і технологічні особливості окресленого підходу широко застосовуються в різних аспектах професійної підготовки майбутніх фахівців (Житник, 2015, с. 29-35). Часто практико-орієнтований підхід дослідники розглядають як метод викладання і навчання в поєднанні з практичною діяльністю, орієнтації навчального процесу на кінцевий продукт навчання – формування і розвиток професійних компетенцій (Житник, 2015, с. 30). Другий підхід (Т. Дмитрієнко, П. Образцов) до практико-орієнтованого навчання передбачає використання професійно-орієнтованих технологій навчання й методик моделювання фрагментів майбутньої професійної діяльності на основі використання можливостей контекстного (професійно спрямованого) вивчення профільних і непрофільних дисциплін.

Найбільш широкий підхід дуже ґрунтовно сформулював Ф. Ялалов у діяльнісній-компетентнісній парадигмі, згідно з якою практико-орієнтовану освіту спрямовано на придбання крім знань, умінь, навичок – досвіду практичної діяльності з метою досягнення професійно і соціально значущих компетентностей. Це забезпечує залучення студентів у роботу і їх активність, порівняну з активністю викладача. Мотивація до вивчення теоретичного матеріалу йде від потреби в рішенні практичної задачі. Цей різновид практико-орієнтованого підходу є діяльнісно-компетентнісним (Ялалов, 2012, с. 195).

Щодо професійної підготовки майбутніх фармацевтів, варто зазначити, що вона має бути спрямована на комплексний вплив на свідомість і поведінку, результатом чого виступає засвоєння знань, умінь та практичних навичок, визначених стандартами вищої освіти. У зв'язку зі становленням фармацевтичного ринку, наявністю суперечностей між професійними вимогами, які висувуються до провізора, і сучасними умовами розвитку фармацевтичного ринку, проблема якісної професійної підготовки майбутніх фармацевтів з опорою на практико-орієнтований підхід в умовах сьогодення набуває особливої актуальності.

На відміну від традиційної освіти, орієнтованої на засвоєння знань, практико-орієнтовану освіту спрямовано на формування, крім знань, умінь, навичок, – досвіду практичної діяльності. У системі підготовки майбутніх фармацевтів під досвідом діяльності мається на увазі більшою мірою досвід майбутньої професійної діяльності. А саме набуття досвіду здійснюється в межах дидактичної тріади «ЗНАННЯ – УМІННЯ – ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ» шляхом формування в студентів практичних умінь і навичок.

Практика працевлаштування випускників в останні роки показує, що роботодавці під час підбору фахівців зацікавлені в кадрах, які вже мають, крім спеціальної освіти, і досвід роботи. Тому сьогодні молоді фахівці відчують труднощі конкуренції ринку праці і в адаптації до умов діяльності. Професійне становлення займає ще кілька років після закінчення закладу освіти і вимагає додаткових зусиль від самих молодих фахівців і грошових витрат на перекваліфікацію від компаній, у яких вони працюють. Практико-орієнтований підхід до навчання майбутніх фармацевтів у закладі освіти повинен застосовуватися педагогічним колективом з перших днів навчання і далі сприяти поетапному формуванню професійних технологічних умінь студента.

1 етап – змістовий. Адаптація до освітнього простору. У студентів формуються культурні запити й потреби, розуміння сутності та соціальної значущості своєї майбутньої професії, прояв до неї стійкого інтересу.

2 етап – ціннісний. Початок спеціалізації, зміцнення й поглиблення професійних інтересів студентів. Самостійність у визначенні завдань професійного та особистісного розвитку. Особливо під час вивчення фахових предметів: фармакології, фармакогнозії, організації економіки фармації, фармацевтичної хімії, технології ліків. Завдання лабораторно-практичних робіт повинні бути націлені на індивідуальну пошукову діяльність, де студент не просто закріплює основні теоретичні положення навчального матеріалу, а вчиться прогнозувати, планувати, у діалозі

розкривати свої думки і позиції щодо обраного способу вирішення навчального завдання, самостійно організувати свою діяльність.

3 етап – практичний. Безпосереднє знайомство з професійною діяльністю в період освоєння професійних модулів і проходження навчальної практики, готовність до диференційованої оцінки рівня свого професіоналізму і активність позиції. У період освоєння навчальних дисциплін (фармакологія, організація економіки фармації, фармацевтична хімія, технологія ліків) студенти розробляють науково-дослідницькі роботи, реферати з різних тем, проекти, мультимедійні презентації з визначених тем. На цьому етапі виконується повний цикл дослідницької діяльності: від вивчення предметної галузі та виділення проблеми – до її реалізації. Варто зазначити, що значні можливості для реалізації цілей практико-орієнтованого навчання мають комбіновані завдання з практичним змістом (практико-орієнтовані задачі). До практико-орієнтованих задач відносять навчальні завдання, що містять інформацію міжпредметного характеру, для виконання якого необхідно використовувати знання з різних галузей, так чи інакше пов'язаних з темою даного завдання. Такі завдання впливають на всі компоненти формування компетентності майбутнього фахівця: активізується діяльність суб'єктів навчального процесу, здійснюється добір змісту навчання, спрямованого на мотивацію навчально-пізнавальної діяльності; відбувається інтеграція знань засобами використання міжпредметних зв'язків; ураховується індивідуальний досвід студента у виконанні професійних задач тощо. Результатом формування технологічних умінь є розроблений під керівництвом фахівців програмний продукт для вирішення невеликих за обсягом завдань, вибраних із кола актуальних проблем. Крім практичної роботи майбутні фахівці знайомляться з реальними завданнями виробництва, їх постановкою, рішенням, документуванням і презентацією.

4 етап – завершальний. Готовність організувати власну діяльність, вибирати типові методи і способи виконання професійних завдань, оцінювати їх ефективність та якість.

До завершального етапу навчання належить: виробнича практика на базах аптек, здача кваліфікаційного іспиту; переддипломна практика; науково-дослідницька робота; здача комплексного державного іспиту.

Як зазначають науковці (О. Баула, О. Моспанова та ін.) практичними кроками для впровадження практико-орієнтованого підходу в освітній процес підготовки спеціаліста можуть бути: перехід від викладацько-центрованого навчання до студентоцентрованого навчання; адаптація

надання освітніх послуг до потреб і специфічних особливостей ринку праці; стимулювання розвитку підприємницьких, креативних, інноваційних, філософсько-психологічних навичок студентів; створення інтерактивного навчального середовища та інфраструктури трансферу знань; розвиток усіх форм співпраці з промисловими підприємствами, організаціями, установами; залучення до освітнього процесу фахівців-практиків; пошук нових і диверсифікованих джерел фінансування; залучення промислових підприємств до науково-дослідної роботи закладу освіти; створення спільних науково-дослідних лабораторій за рахунок інвестування в освітню діяльність (Баула, 2015, с. 28).

Таким чином, практико-орієнтований підхід сприяє формуванню в майбутніх фармацевтів необхідного мінімуму професійних умінь і навичок, досвіду організаторської роботи, систему теоретичних знань, професійну мобільність і компетентність, що відповідає освітньому стандарту і робить випускників конкурентоспроможними. Перевірка рівня сформованості технологічних умінь майбутніх фармацевтів проводилась у Житомирському базовому фармацевтичному фаховому коледжі протягом 2019-2020 навчального року. В експериментальній роботі взяли участь 60 студентів, що склали експериментальну та контрольну групи. Майбутнім фармацевтам були запропоновані практичні завдання, які передбачали виявлення сформованості технологічних умінь та навичок виготовлення ліків за рецептом кожному зі студентів, на основі поглибленого вивчення теоретичної частини дисципліни, набутих практичних навичок під час практичних занять, де студенти виконували різні технологічні прийоми, пакували, маркували виготовлені лікарські форми. Результат показав недостатню сформованість технологічних умінь, в основному середній та низький рівень, якісний показник 67 % («3» – 10 студентів, «4» – 18 студентів, «5» – 2 студентів).

Під час приготування лікарської форми більшість студентів допустили помилки та не показали свої вміння, а саме: не вміли розраховувати маси лікарських засобів, не вміли визначати загального об'єму лікарської форми, не вміли відважувати сипкі лікарські засоби, відмірювати рідини, також неправильно визначали послідовність технологічного процесу, деякі студенти не дотримувалися правил санітарно-протиепідемічного режиму, не вміли користуватися нормативно-технічною документацією, не вміли пакувати, маркувати виготовлену лікарську форму, не вміли заповнювати документацію (паспорт письмового контролю), не вміли користуватися вагами та перевіряти їх метрологічні властивості.

Слід зазначити, що технологічні невміння призводять до неякісного виготовлення ліків, що несе за собою наслідки різного характеру. Нормування технологічного процесу є одним із факторів забезпечення високої якості виготовлюваних лікарських препаратів. Порушення технології може бути причиною недоброякісності лікарських препаратів. Наприклад, під час виготовлення настою з трави горицвіту з нормальною біологічною активністю при порушеннях температурного режиму можна одержати лікарський препарат зі зниженою чи втраченою біологічною активністю. Тому необхідно контролювати всі стадії виробництва від початкового до кінцевого моменту виконання кожної технологічної операції, послідовність переходу і зв'язок між ними. При цьому визначають основні параметри (швидкість нагрівання чи охолодження, значення рН середовища тощо). Завданням технології ліків як навчальної дисципліни є: вивчення теоретичних основ і надбання професійних умінь та навичок приготування лікарських форм, проведення контролю в процесі приготування ліків. У державному нормуванні виробництва ліків велика увага приділяється контролю якості виготовленої лікарської форми, яка проводиться згідно з вимогами нормативної документації: тимчасові фармакопейні статті, накази, інструкції.

Практична підготовка студентів фармацевтичного коледжу передбачає формування професійної компетентності майбутнього фахівця, а також формування технологічних умінь під час виготовлення ліків. Варто зазначити, що інтеграція освіти в європейський простір вимагає підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки майбутніх фармацевтів. Основним завданням практичного навчання є формування технологічних умінь і навичок приготування, контролю якості та оформлення до відпуску екстемпоральних лікарських засобів. Практичне заняття з технології ліків передбачає особисте приготування лікарських препаратів за рецептами під керівництвом викладача з метою формування технологічних умінь майбутніх фармацевтів та наближення до роботи в аптеці. Слід зазначити, що студенти вивчають нові технології виготовлення лікарських засобів в умовах аптеки та вдосконалюють свої практичні навички (Гудзь, 2013, с. 42).

Аналіз отриманих результатів рівня сформованості технологічних умінь майбутніх фармацевтів засвідчив необхідність удосконалення форм і методів навчання такої групи професійно необхідних умінь. Для вирішення проблеми формування технологічних умінь майбутніх фармацевтів вносилися корективи у проведення занять, поряд із засвоєнням теоретичного матеріалу, змісту навчальної інформації виконувалися завдання, що забезпечують застосування інформації на практиці, а саме

тестовий контроль, індивідуальне опитування, групове опитування, розрахунки рецептів (самостійно кожний студент). Наявність методичного забезпечення: конспекти лекцій, інструкція, яка передбачає послідовність практичного заняття, структурно-логічні схеми, таблиці, матеріали контролю, рецепти. Адже якість та ефективність методичного забезпечення є важливою для досягнення поставленої цілі для формування технологічних умінь майбутніх фармацевтів.

На практичному занятті відбувається повторення вивченого раніше матеріалу, який було викладено на лекційному занятті. Корекція практичної роботи студента, чіткість поставлених задач перед студентом (визначення лікарської форми, розрахунок кількостей інгредієнтів, виготовлення, пакування, маркування, оформлення паспорту письмового контролю) (Ярних, 2015, с. 241).

Розвиток у майбутніх фармацевтів умінь мислити, робити висновки, виховання професійної відповідальності. На занятті відбувається чергування усних та письмових робіт, що сприяє не втомлюваності, а збереженню активності розумової діяльності студента. Використання активних форм та методів навчання сприяють поглибленню теоретичних знань, які необхідні для формування технологічних умінь.

Нами було встановлено, що отримані на практичних заняттях навички та вміння, а саме якісна сформованість технологічних умінь, закріплюється під час технологічної практики на базах виробничих аптек тобто через безпосереднє впровадження практико-орієнтованого навчання. Згідно з Положенням про практику в Житомирському базовому фармацевтичному фаховому коледжі, встановлено, що практика є невід'ємною складовою процесу підготовки фахівців у коледжі та проводиться на базі оснащених відповідним чином фармацевтичних закладах. Завданням виробничої практики є розширення, поглиблення та закріплення знань з навчальної дисципліни «Технологія ліків» та формування технологічних умінь для набуття й удосконалення професійної майстерності, метою якої були: повне оволодіння технологією лікарських препаратів, систематизація та поглиблення теоретичних знань зі спеціальних дисциплін, удосконалення практичних умінь, формування технологічних умінь з виготовлення ліків, виховання професійної відповідальності, ознайомлення з науковою організацією праці майбутніх фармацевтів, досвідом роботи кращих працівників аптечних закладів.

Під час практики майбутні фармацевти вдосконалювали свої знання, набували нових практичних навичок, формували технологічні вміння під

час виготовлення різних лікарських форм. Варто зазначити, що майбутні фармацевти оволоділи технологією екстемпоральних лікарських засобів, формували якісні технологічні уміння, закріплювали, систематизували знання, удосконалювали практичні навички під час виготовлення ліків. Студенти виконували обов'язки фармацевта на робочому місці під безпосереднім керівництвом провізора-технолога, що сприяло формуванню відповідальності та професійно важливих умінь і навичок.

Отже, аналіз результатів, отриманих наприкінці експерименту, показав, що у студентів експериментальної групи показники сформованості технологічних умінь значно вищі, ніж у студентів контрольної групи. Якісний показник успішності в оволодінні технологічними вміннями в контрольній групі становить 66,7%, а в експериментальній – 83,3%. Це засвідчує результативність та ефективність упроваджених методів і форм навчання з опорою на практико-орієнтований підхід, спрямованих на формування технологічних умінь майбутніх фармацевтів.

Аналіз результатів проведеного експерименту показав, що для якісної сформованості технологічних умінь необхідно велику увагу приділяти практичним навичкам, а саме вдосконалювати, набувати, приділяти багато часу. Під час практики майбутній фармацевт удосконалював практичні вміння та навички фармацевта з виготовлення ліків, цим самим виховував професійну відповідальність. Адже закріплення й набуття нових практичних навичок відбувається під час проходження технологічної практики з технології ліків. Основне завдання фахової підготовки майбутніх фармацевтів полягає у формуванні професійної компетентності, здатності використовувати знання і технологічні вміння у своїй роботі під час виготовлення ліків.

Висновки. Практико-орієнтований підхід сприяє дослідженню різноманітних практик навчання, технологічні вміння виступають провідними під час виконання професійних завдань. У зв'язку з тим, що майбутні фармацевти – це висококваліфіковані фахівці, яким надається право на самостійну фармацевтичну роботу, повинні дотримуватися певних вимог згідно з нормативно-правовою документацією. З огляду на викладене, можна зробити висновок, що майбутні фармацевти вміло використовують свої теоретичні знання на практичній роботі та вдосконалюють практичні навички. Теоретична підготовка на засадах практико-орієнтованого підходу передбачає наявність необхідних форм організації навчального процесу, які забезпечують засвоєння змісту навчання не шляхом передачі інформації, а в процесі практичної роботи майбутніх фармацевтів. Практико-орієнтований підхід сприяє формуванню

в майбутніх фармацевтів необхідних технологічних умінь та навичок, системи теоретичних знань, професійної компетентності, що відповідає освітньому стандарту й робить випускників конкурентоспроможними. Адже теорія без практики мертва, практика без теорії неможлива.

Перспективи подальших наукових розвідок. У подальшому плануємо провести більш ґрунтовний аналіз означеного спектру проблеми, пов'язаної з формуванням технологічних умінь майбутніх фармацевтів та визначити найперспективніші форми та методи, які дозволяють суттєво підвищити якість освітнього процесу.

ЛІТЕРАТУРА

- Баула, О.П. (2015). Підготовка фахівців для фармацевтичної промисловості на основі практико-орієнтованого підходу. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну: матеріали V міжнар. наук.-практ. конф. «Ефективність організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку вищої освіти України», 2 жовтня 2015 р. Спец. вип.: Серія «Економічні науки», (сс. 427-436)* (Baula, O. P. (2015). Training of Specialists for the Pharmaceutical Industry on the Basis of Practice-oriented Approach. *Kyiv National University of Technology and Design Bulletin: materials of the V International scientific-practical conf. "The effectiveness of the organizational and economic mechanism of innovative development of higher education in Ukraine", October 2, 2015. Special issue: Series "Economic Sciences", (pp. 427-436).*
- Гудзь, Н.І. (2013). *Належні практики у фармації. Практикум для студентів вищих медичних і фармацевтичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації спеціальності «Фармація»*. Вінниця: «Нова книга» (Hudz, N. I. (2013). *Good Practices in Pharmacy. Practical course for students of higher medical and pharmaceutical educational institutions of III-IV levels of accreditation of the specialty "Pharmacy"*. Vinnytsia: "New book").
- Житник, Н.В. (2015). Практико-орієнтована підготовка фахівців в умовах регіонального вищого навчального закладу. *Професійна освіта: проблеми і перспективи, 29-35* (Zhytnyk, N.V. (2015). Practically oriented Training of Specialists in the Conditions of a Regional Higher Educational Institution. *Vocational education: problems and prospects, 29-35*).
- Концепція розвитку вищої медичної освіти (Наказ МОЗ України від 12.09.2008 р. № 522/51). Режим доступу: URL: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20080912_522.htm (The Concept of Development of Higher Medical Education (Order of the Ministry of Health of Ukraine dated 12.09.2008 № 522/51).
- Пометун, О. І. (2005). Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти. *Рідна школа, 1 (900), 65-70* (Pometun, O. I. (2005). Competence Approach as the most Important Guideline for the Development of Modern Education. *Native school, 1 (900), 65-70*).
- Ялалов, Ф. Г. (2012). Многомерие педагогических компетенций. *Педагогика, 42012, 453* (Yalalov, F. H. (2012). Multidimensionality of Pedagogical Competencies. *Pedagogy, 42012, 453*).
- Ярних, Т.Г. (2015). *Екстемпоральна рецептура (технологія, аналіз, застосування): метод. рек.* Харків (Yarnykh, T. H. (2015). *Magistral Formula (technology, analysis, application): methodological recommendations*. Kharkiv).

Професійна практика підготовки фахівців фармації та її інноваційного розвитку у форматі. Режим доступу: [http:// college.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/](http://college.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/) (Professional Practice of Training Specialists in Pharmacy and its Innovative Development in the Format).

РЕЗЮМЕ

Мороз Ольга, Осинская Жанна, Плохотнюк Оксана, Процюк Ирина. Формирование технологических умений будущих фармацевтов на основе практико-ориентированного подхода.

В статье обоснованы перспективы применения практико-ориентированного подхода в системе профессиональной подготовки будущих фармацевтов. Раскрыта сущность практико-ориентированного обучения как средства формирования технологических умений соискателей образования. Установлено, что практико-ориентированный подход направлен на создание условий, способствующих формированию у будущих фармацевтов необходимого минимума профессиональных умений, навыков и опыта практической деятельности, а также на приобретение системы теоретических знаний, усвоенных в процессе лекционных занятиях.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, профессиональная компетентность, технологические умения, практико-ориентированный подход, фармацевт, технология лекарств.

SUMMARY

Moroz Olga, Osynska Zhanna, Plokhotniuk Oksana, Protsiuk Iryna. Formation of Technological Skills of Future Pharmacists on the Basis of Practice-oriented Approach.

The purpose of this article is to present an argument for the prospects of applying a practice-oriented approach in the system of professional training of future pharmacists. The essence of practice-oriented learning is revealed. It is outlined as organization of the educational process in the context of the future profession by reproducing in the forms and methods of educational activities of students in real psychological and social situations that accompany the professional activities. The problem of ensuring the quality of students' training and their further successful employment in the pharmaceutical labor market makes it important to focus medical, pharmaceutical institutions of higher education on the ability of their graduates to the practical implementation of the acquired competences.

The practice-oriented approach is organization of educational process with the use of professionally oriented technologies of training as well as the methods of future professional activity fragments modeling on the basis of use of professionally directed studying possibilities of profile and non-profile disciplines. It was found that the practice-oriented approach is one of the most effective means of professionalizing the training of future pharmacists, as it brings students as close as possible to future professional activities; contributes to the formation of future pharmacists the necessary technological skills and abilities, a system of theoretical knowledge, professional competence that meets the educational standard.

Analysis of a set of literature sources revealed that quite often a practice-oriented approach is considered by researchers as a method of teaching and learning in combination with practical activities, focusing the learning process on the final product of learning – formation and development of professional competences. New technologies for training future pharmacists can be developed on the basis of a practice-oriented approach that will increase students' motivation to form their own professional competence successfully.

Key words: professional training, professional competence, technological skills, practice-oriented approach, pharmacist, drug technology.